

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Vormen van samenwerking in de GGZ

Sophie van Kan

Symposium NVGzP
'Hoe overleef ik de Basis GGZ'
25 juni 2014

www.eldermans-geerts.nl

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Onderwerpen

- Regelgeving
- Hinderpaal criterium
- ACM en NZa: taakafbakening
- Kartelverbod en uitzonderingen
- AMM
- Good contracting practises
- Kralenketting, zorggroepen en zorgmakelaar nader bekeken

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Regelgeving

- Mededingingswet
- Wet Marktordening Gezondheidszorg
- Zorgverzekeringswet (o.a. hinderpaal artikel 13 Zvw)
- Richtsnoeren Zorgsector (maart 2010)
- Visiedocument Inkoopmacht en collectief onderhandelen (januari 2010)
- Good contracting practices (december 2010 en maart 2014)
- Monitor Zorginkoop NZa (februari 2014)
- Richtsnoeren zorggroepen (augustus 2010)

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Hinderpaalcriterium 13 Zvw

Wat is het hinderpaalcriterium?

Een zorgverzekeraar mag niet een zodanig lage vergoeding toekennen aan ongecontracteerde zorg dat dit een feitelijke hinderpaal oplevert voor de verzekerde om gebruik te maken van een ongecontracteerde zorgaanbieder.

Ontwikkelingen m.b.t. verdwijnen hinderpaal

- Wetsvoorstel tot schrappen hinderpaal al aanhangig (aangenomen door Tweede Kamer)
- Schrappen hinderpaal onderdeel van bestuurlijk akkoord
- NZa heeft in februari 2014 nogmaals aangegeven schrappen hinderpaal essentieel te vinden

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Hinderpaalcriterium 13 Zvw (2)

Gevolgen indien hinderpaal verdwijnt

- Zorgverzekeraar kan vergoeding ongecontracteerde zorg lager vaststellen en o.a. beperken tot nihil
- Verschil natura en restitutieverzekering groter
- Belang om te contracteren met zorgverzekeraar groter

Zorgverzekeraar zijn toch gehouden 100% ongecontracteerde zorg te vergoeden indien:

- Niet tijdig duidelijk gemaakt is wie gecontracteerde zorgaanbieders zijn
- Onvoldoende zorg is ingekocht (niet-voldoen aan zorgplicht)

Betere uitgangspositie bij samenwerking binnen mededingingsrechtelijke grenzen

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Taakafbakening ACM en NZa

ACM: markttoezicht – achteraf (ex post)

- Kartel (art. 6 MW)
- Misbruik machtspositie (art. 24 MW)
- Concentratietoezicht (art. 27 MW)

NZa: marktordening – vooraf (ex ante)

- Aanmerkelijke Marktmacht (art.48 + 49 WMG)
- Aanwijzingen (art. 35 WMG)

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Kartelverbod: Art 6

1

Verboden zijn overeenkomsten tussen ondernemingen, besluiten van ondernemersverenigingen en onderling afgestemde feitelijke gedragingen van ondernemingen, die ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging op de Nederlandse markt of een deel daarvan wordt verhinderd, beperkt of vervalst.

2

De krachtens het eerste lid verboden overeenkomsten en besluiten zijn van rechtswege nietig.

Kort samengevat: er moet wat te kiezen zijn

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Uitzonderingen: Bagatelmandjes

- Max. 8 partijen (geen kostenmaatschap!) en totaal omzet < 1,1 mln (art. 7 lid 1 Mw)
- Marktaandeel van de samenwerkende partijen is < 10% (art. 7 lid 2 Mw)
  - Relevante productmarkt = GBGGZ
  - Relevante geografische markt = lokaal vanwege beperkte reisbereidheid
- Individuele toets (art. 6 lid 3 Mw)
  - Noodzakelijk voor verbetering
  - Voordelen worden grotendeels doorgegeven aan patiënt
  - Proportionele beperking (samenwerking alleen voor zover noodzakelijk voor het bereiken van dit doel)
  - Er moet voldoende restconcurrentie blijven

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

NZa : Aanmerkelijke marktmacht

- Als verzekeraar door gezamenlijk marktaandeel van samenwerkers haar taken niet meer goed kan uitvoeren en daardoor publieke belangen in gevaar komen
- Bij marktaandeel > 50% is sprake van AMM + beoordeling noodzaak maatregel
- Vooral bij uitbuiting of uitsluiting
- Mogelijke AMM-verplichtingen:
  - Prijstransparantie
  - Contracteerplicht
  - Kostenberekening opleggen

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Modellen voor samenwerking (1)

- ❖ Economische eenheid
- ❖ Hoofdaannemer-onderaannemer
- ❖ Kralenketting
- ❖ Zorggroep
- ❖ PACT-model / sleeptouwmodel
- ❖ Zorgmakelaar

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Modellen voor samenwerking (3)

- ❖ Economische eenheid
Betekent opgeven zelfstandigheid.
Voor veel psychologen nog een brug te ver

- ❖ Hoofdaannemer-onderaannemer
Vereist een organisatie om declaraties van anderen te verwerken (technisch complex).
Vereist bereidheid mede risico te lopen voor gedrag anderen, bij handelen in strijd met contract door een ander, verplichting tot terugbetaling / verval van contract mogelijk.
In de toekomst mogelijk een optie

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Modellen voor samenwerking nader bekeken

Kralenketting

Voordeel: samen optrekken zonder beperkingen

Nadelen:

- Beperkte binding / veelal geen uniforme achterban
- Belangen / wensen kunnen uiteen lopen
- Er vallen per definitie collega's / concurrenten buiten de boot die niet kunnen meedoen, geen eenheid in regio
- Veelal beperkt tot afspraken met regionaal dominante verzekeraar

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Zorggroepen (1)

Zorggroepen zijn vaak niet mededingingsrechtelijk-proof opgezet omdat concurrenten gezamenlijk lid zijn. Dit geldt voor veel van de huidige zorggroepen.

Gevolg:

- alleen over zorginhoudelijke zaken mogen afspraken gemaakt worden en dan alleen voor zover niet dat de mededinging niet aanmerkelijk kan beïnvloeden
- minder slagkracht
- kwetsbaar: indien toch over prijzen / geld gesproken wordt gaat het mededingingsrechtelijk wringen en kan de zorggroep geen vuist maken
- toch belangrijk ook in deze vorm, want door gezamenlijk optreden wel een gesprekspartner voor gemeenten en andere zorggroepen

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Zorggroepen (2)

Als zorggroep wel mededingingsrechtelijk-proof is opgezet kan deze wel over prijzen onderhandelen. De volgende modellen zijn voor de GGZ realistisch:

- **Meerdere regionale kralenkettingen** (coöperaties) die met elkaar concurreren, al dan niet met een overkoepelende stichting die de indeling van individuele zorgaanbieders bij de verschillende coöperaties faciliteert
- **Een regionale zorggroep / coöperatie volgens Pact-model** waarbij niet-concurrenten lid zijn en concurrenten aangeslotenen

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Modellen voor samenwerking nader bekeken

PACT-model - Vuistregels

1. Voor lidmaatschap is bepalend dat geen sprake is van concurrenten op basis van afstandscriteria volgens een staffel. Daarbij is de reisbereidheid van de patiënt van belang.
2. Lidmaatschap is, wanneer niet voldaan wordt aan regel 1, ook mogelijk als voldaan wordt aan de bagatelregeling in artikel 7 Mededingingswet.
3. Als niet wordt voldaan aan regel 1 of 2, wordt bekeken of geen of zeer beperkt sprake is van overlap van verzorgingsgebieden. Ook dan is er in beginsel geen sprake van concurrenten zodat volwaardig lidmaatschap mogelijk is. De mate van overlap wordt vastgesteld door een onafhankelijke derde.
4. Indien niet wordt voldaan aan regel 1, 2 of 3 is volwaardig lidmaatschap niet mogelijk, maar wel de status van aangeslotene.

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Modellen voor samenwerking nader bekeken

PACT-model / sleeptouwmodel

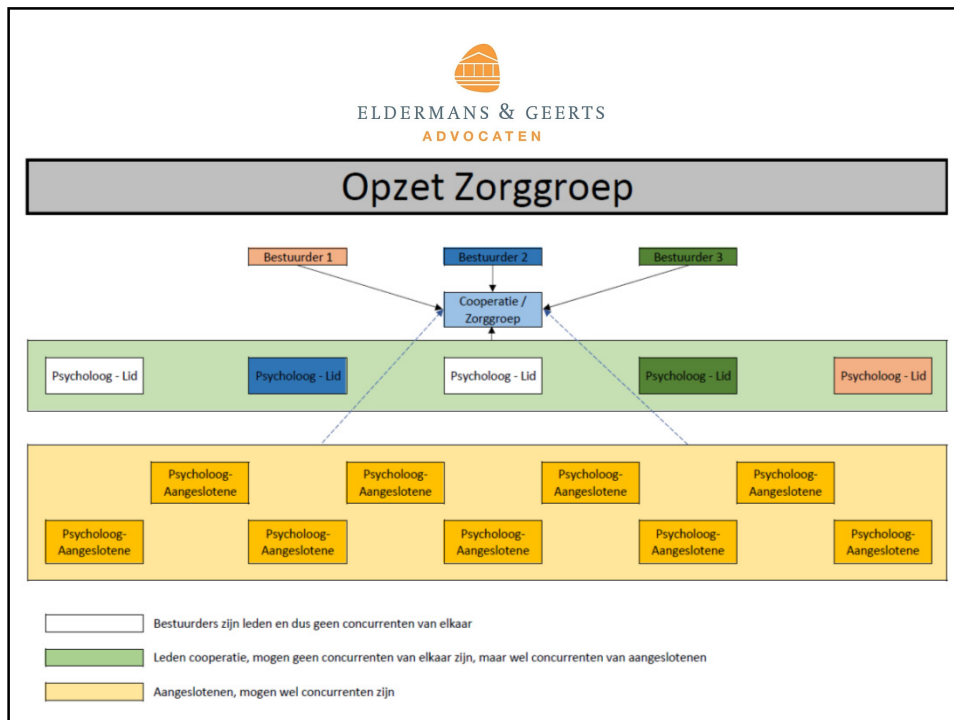
Voordelen:

- Leden (niet-concurrenten) kunnen samen optrekken als kralenketting
- Concurrenten kunnen ook meedoen als aangeslotenen
- Bij regionale opzet: binding in regio, goed voor gesprekken met gemeenten en andere zorggroepen / coöperaties en verzekeraars

Nadelen:

- Beperkte groep bepaalt beleid voor iedereen
- Bepalen wie lid is en wie aangeslotene kan lastig zijn, continue toezicht op mededingingsrechtelijke toelaatbaarheid wenselijk
- Zorgverzekeraars hebben de vrijheid niet met de aangeslotenen te contracteren / hen andere condities te bieden
- Arbeidsintensief voor bestuur
- Veelal uitsluitend afspraken dominante verzekeraar(s) in regio.

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Modellen voor samenwerking nader bekeken

Zorgmakelaar

Voordelen:

- Gezamenlijk optreden voor grote groep zorgaanbieders
- Messenger-model (bundelen bezwaren) werkt in de praktijk om algemene aanpassingen in contracten doorgevoerd te krijgen
- Binding en behartiging economische belangen beroepsgroep
- Relatief lage kosten voor veel dienstverlening

Nadelen:

- Beperkt door art 6 MW en AMM
- Bij optreden voor concurrenten handelen conform messenger-model, geen mandaat, geen afstemming, bundelen bezwaren

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Wat doet een zorgmakelaar (1)?

- ✓ Onderhandelt met alle zorgverzekeraars voor individuele zorgaanbieders
- ✓ Communiqueert visies en zorgen naar beide partijen
- ✓ Denkt vroegtijdig mee en levert input

- ✓ Beoordeelt overeenkomsten
- ✓ Vertaalt wat er staat / verstrekt duidelijke overzichten
- ✓ Sluit onduidelijkheden kort met zorgverzekeraars en/of NZa

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Wat doet een zorgmakelaar (2)?

- ✓ Zorgt er voor dat de zorgaanbieder op de hoogte is van de relevante wet- en regelgeving en contractuele bepalingen
- ✓ Beantwoordt individuele vragen

- ✓ Kan bij controles door zorgverzekeraar wel voor concurrenten gezamenlijk optreden

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Wat doet een zorgmakelaar (3)?

- ✓ Desgewenst ook onderhandelen voor kralenketting of coöperatie volgens PACT-model, dan niet beperkt door 6 Mw.
- ✓ En advocaat, dus:
  - Geheimhouding
  - Bescherming ex art 51 MW
  - Ervaring met onderhandelen
  - Vastleggen afspraken (ook toezeggingen in communicatie)
  - Juridische expertise/bewaking grenzen

ELDERMANS & GEERTS
ADVOCATEN

Vragen?